

საქართველოს ბიზნეს ასოციაცია

მოკლედ ეკონომიკაზე

ივნისი, 2015

საქართველოს ბიზნეს ასოციაცია
BUSINESS ASSOCIATION OF GEORGIA

ლარის გაცვლითმა კურსმა წინასწორების ახალ ნიშნულს მიაღწია

იენისში ლარის საშუალო გაცვლითმა კურსმა დოლარის მიმართ 2.26 შეადგინა. ეროვნული ბანკის შეფასებით, გაცვლით კურსზე უკვე აისახა ეკონომიკური რყევები და საშუალოვადიან პერიოდში გაუფასურება აღარაა მოსალოდნელი. ლარის ახალ ნიშნულზე დასტაბილურებას, საშინაო ფაქტორებთან ერთად, მსოფლიო ბაზარზე დოლარის გაუფასურების ბოლოდროინდელმა ტენდენციამაც შეუწყო ხელი.

2015 წლის იენისის დასაწყისში ლარი აშშ დოლარის მიმართ, წინა წლის სექტემბერთან შედარებით, 32.8%-ით გაუფასურდა, ხოლო ევრო - 11%-ით. მაისის თვეში ლარის გაცვლითმა კურსმა აშშ დოლარის მიმართ 5 წლის მაქსიმუმს მიაღწია (2.3650).

გრაფიკი 1: ვალუტის გაუფასურება დოლარის მიმართ, 09.14-05.15

წყარო: Bloomberg.com

რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი¹ მიმდინარე წლის მაისში წინა წლის შესაბამის თვესთან შედარებით 8.1 პროცენტით, ხოლო წინა წლის დეკემბერთან შედარებით 11.9 პროცენტით გაუფასურდა. ძირითადი სავაჭრო პარტნიორების ვალუტების გაუფასურებამ ნომინალურთან შედარებით რეალური გაცვლითი კურსის ნაკლები რყევა გამოიწვია.

2015 წელს მსოფლიო და საქართველოს ეკონომიკურ პროცესებზე ძირითად გავლენას ახდენს ნავთობის დაბალი ფასი და აშშ დოლარის გამყარება. შედეგად, მკვეთრად გაუფასურდა მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის ვალუტა დოლარის მიმართ, რასაც თან დაერთო ნავთობმომპოვებელი ქვეყნების ეკონომიკური ზრდის მკვეთრი შენელება.

ამასთან, რეგიონის და მათ შორის, საქართველოს, ეკონომიკაზე გავლენას ახდენს რუსეთ-უკრაინის კონფლიქტი და რუსეთის ეკონომიკური რეცესია, რომლის შედეგადაც მკვეთრად შემცირდა გზავნილები რეგიონის ქვეყნებში.

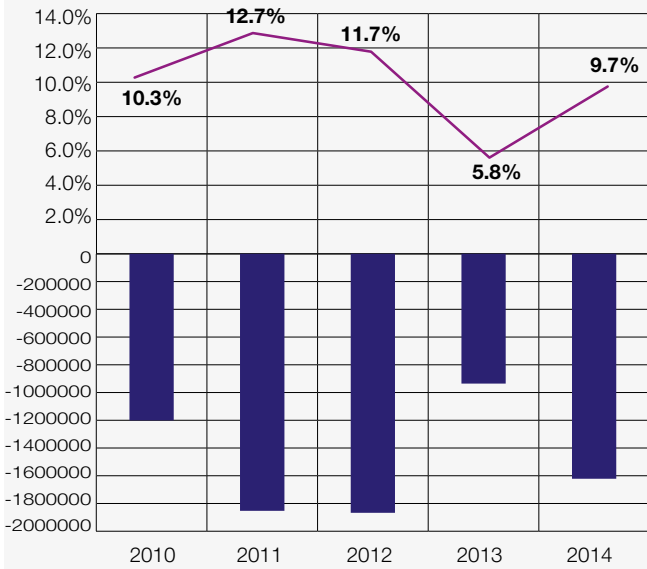
წინასწარი შეფასებით გაიზარდა მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი

2014 წელს 73.3%-ით გაიზარდა მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი წინა წელთან შედარებით და ეს ტენდენცია კვლავ გრძელდება. ეროვნული ბანკის წინასწარი შეფასებით, 2015 წლის პირველ კვარტალში მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტის ფარდობამ მშპ-თან 14.9% შეადგინა - 4.9 პროცენტული პუნქტით მეტი, ვიდრე წინა წლის ანალოგიურმა მაჩვენებელმა.

საერთაშორისო სავალუტო ფონდის შეფასებით, ამაზე გავლენას ახდენს ექსპორტისა და გზავნილების შემცირება, ისევე, როგორც ვალუტის გაუფასურება. თუმცა ფონდის შეფასებით, საქართველომ ეროვნული ვალუტის გაუფასურებით დაიცვა საერთაშორისო რეზერვები და გაზარდა გზავნილების ნომინალური ღირებულება ეროვნულ ვალუტაში (IMF 2015).

¹ რეალური ეფექტური გაცვლითი კურსი აისახავს ლარის გაცვლითი კურსის ცვლილებას საქართველოს ძირითადი სავაჭრო პარტნიორი ქვეყნების ვალუტების მიმართ, სამომხმარებლო ფასების ინდექსებს შორის თანაფარდობის ცვლილების გათვალისწინებით. გაანგარიშებაში ჩართულია შემდეგი საგარეო სავაჭრო პარტნიორები: ევროზონა, თურქეთი, აზერბაიჯანი, რუსეთი, უკრაინა, ჩინეთი, სომხეთი, აშშ, ბულგარეთი, იაპონია.

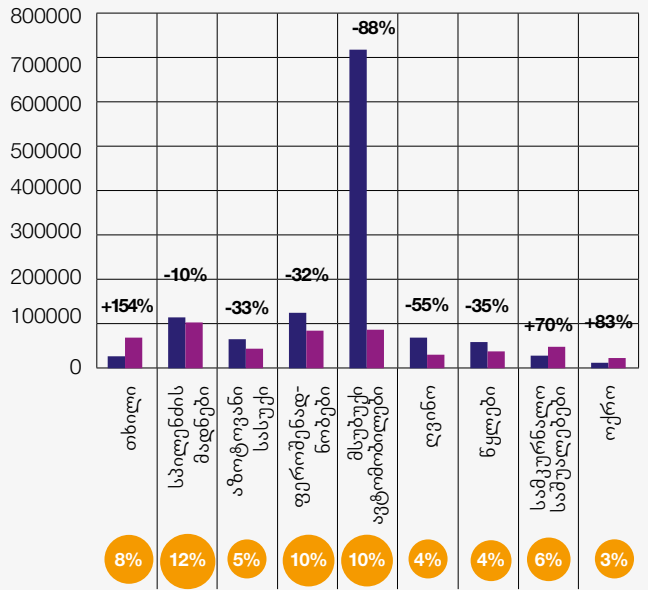
გრაფიკი 2: მიმდინარე ანგარიშის დეფიციტი, '000 USD

დეფიციტის ფარდობა მშპ-თან

წყარო: საქსტატი

გრაფიკი 4: ექსპორტი პროდუქტების მიხედვით, იანვარი-მაისი, 2015, '000 USD

■ 2014 ■ 2015 ● წილი მთლიან ექსპორტში

წყარო: საქსტატი

2015 წელს რეგიონში არსებული ეკონომიკური ვითარება უარყოფითად აისახა ექსპორტზე. 2015 წლის პირველ ხუთ თვეში ექსპორტი 25 პროცენტით შემცირდა წინა წლის ანალოგიურ მაჩვენებელთან შედარებით. მათ შორის, დსთ-ის ქვეყნებში ექსპორტის მიმართულებით 46 პროცენტით, ხოლო ევროკავშირის ქვეყნების მიმართულებით 4 პროცენტით შემცირდა. ექსპორტის შემცირება 2014 წლის აგვისტოდან დაიწყო, ხოლო იმპორტს 2014 წლის ბოლომდე ზრდის ტენდენცია ჰქონდა, რაც საპირისპირო მიმართულებით შეიცვალა 2015 წლის იანვრიდან.

ღარის კურსის გაუფასურებამ ფულადი გზავნილების კლება დააბალანსა

2015 წლის პირველ ხუთ თვეში წმინდა ფულადი გზავნილები 27%-ით შემცირდა წინა წლის ანალოგიურ პერიოდთან შედარებით. ამასთან, 34.08%-ით შემცირდა გზავნილები რუსეთიდან, ხოლო 10.68%-ით იტალიიდან. ფულად გამოხატულებაში, ყველაზე დიდი ნაზრდი აშშ-დან დაფიქსირდა (7,970 ათასი დოლარი), ხოლო კლება რუსეთიდან (67,905 ათასი დოლარი). ამასთან, რუსეთის წილი მთლიან გზავნილებში 2015

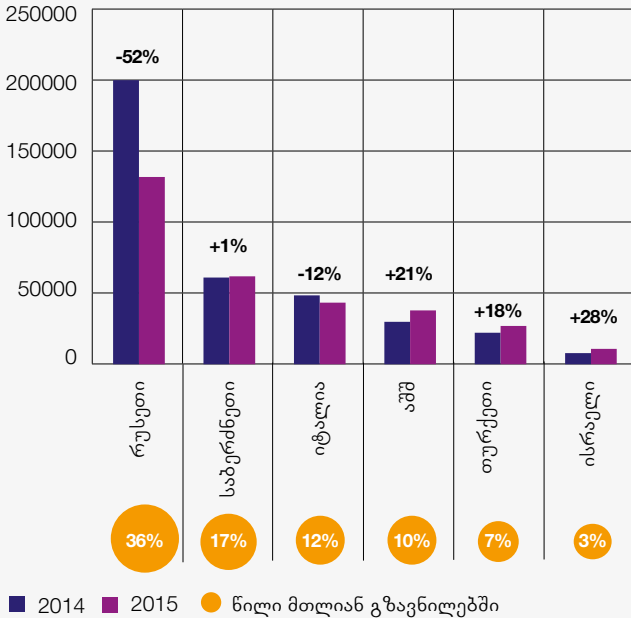
გრაფიკი 3: საგარეო ვაჭრობა ქვეყნების მიხედვით, იანვარი-მაისი 2015, '000 USD

▲ ▼ პროცენტული ცვლილება

წყარო: საქსტატი

გრაფიკი 5: გზავნილები ქვეყნების მიხედვით, '000 USD

წყარო: საქსტატი

ნლის იანვარ-აპრილში შემცირდა 39.5%-დან 35.7%-ამდე.

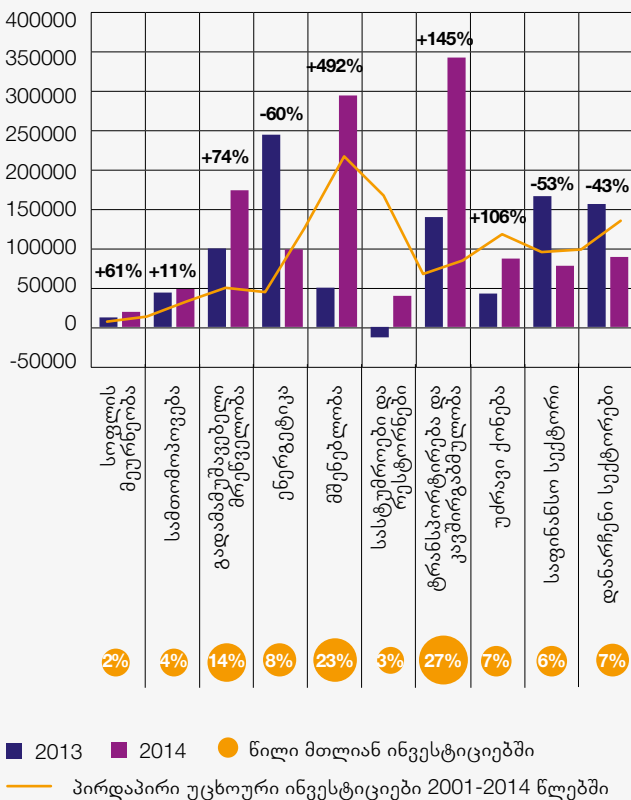
უნდა აღინიშნოს, რომ 2015 წლის პირველ ხუთ თვეში გზავნილების ოდენობა ლარში მხოლოდ 9.4 პროცენტით შემცირდა. გზავნილების კლება ვალუტის გაუფასურებამ გარკვეულწილად დააბალანსა. მაგალითად, მაისის თვეში გზავნილების კლება ლარში მხოლოდ 0.7 პროცენტი იყო, მაშინ როცა დოლარში 25 პროცენტს შეადგენდა.

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციების უმეტესი წილი ტრანსპორტზე, კავშირგაბმულობაზე და მშენებლობაზე მოდის

პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები (FDI) 2007 წლის პიკის შემდეგ მნიშვნელოვნად არის შემცირებული, მაგრამ ბოლო წლებში ზრდის ტენდენცია შეინიშნება. 2014 წელს FDI 35%-ით გაიზარდა წლიურად. თუმცა, 2015 წლის პირველ კვარტალში პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები 34% პროცენტით შემცირდა 2014 წლის ამავე პერიოდთან შედარებით. აღსანიშნავია, რომ 2015 წლის პირველ კვარტალში 48 მილიონ აშშ დოლარზე მეტი უარყოფითი FDI დაფიქსირდა, რამაც მნიშვნელოვნად შეამცირა ჯამური მაჩვენებელი.

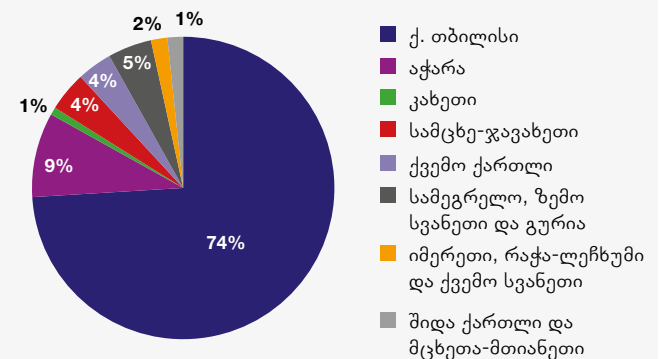
2014 წელს FDI-ის მოზიდვაში ლიდერობდნენ ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის (27%), ასევე, მშენებლობის (23%) სფეროები. 2015 წლის პირველ კვარტალში ყველაზე დიდი წილი კვლავ ტრანსპორტისა და კავშირგაბმულობის (83.5%) და მშენებლობის (14.0%) სფეროებს აქვთ.

გრაფიკი 6: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები სექტორების მიხედვით, '000 USD

წყარო: საქსტატი

გრაფიკი 7: პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები რეგიონების მიხედვით, %

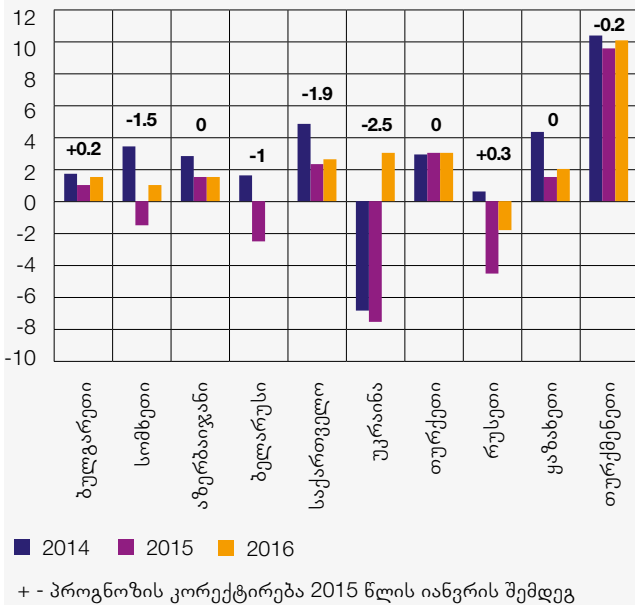
წყარო: საქსტატი

2014 წელს მოზიდული ინვესტიციების 74% მოდის თბილისზე, ხოლო 9% აჭარაზე. ინვესტიციების 50% ევროკავშირის ქვეყნებზეა, სადაც 26%-ი ნიდერლანდებს უჭირავს. დსთ-ის ქვეყნებზე 27.7% მოდის, ამათგან 23.7%-ით აზერბაიჯანი ლიდერობს. ასევე, აღსანიშნავია ჩინეთი (15.3%).

2015 წელს მთლიანი შიდა პროდუქტის რეალური ზრდის პროგნოზი 2-2.3 %-ია

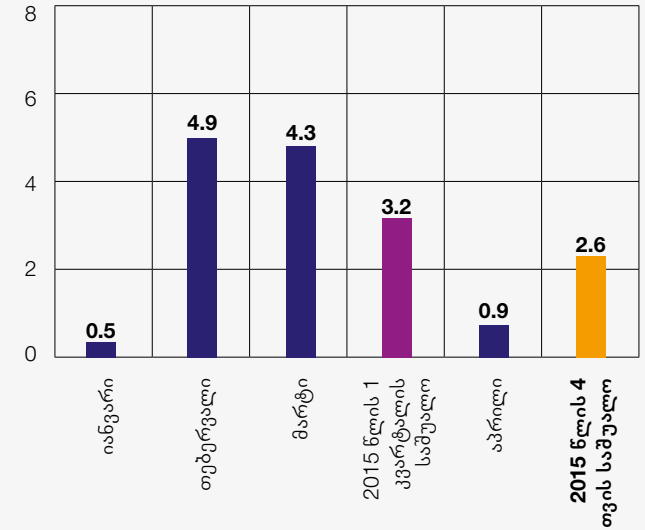
რეალური ეკონომიკური ზრდა შემცირებული რჩება საგარეო ფაქტორების ფონზე, თუმცა ნომინალური გაცვლითი კურსის ცვლილება ნაწილობრივ ამცირებს საგარეო შოკის უარყოფით გავლენას ეკონომიკურ ზრდაზე და ხელს უწყობს სავაჭრო სალდოს დაბალანსებას. (სებ, ინფლაციის მიმოხილვა, მაისი 2015). შედეგად, საქართველოს ეროვნულმა ბანკმა და სხვა საერთაშორისო ორგანიზაციებმა 2015 წლის ეკონომიკური ზრდის პროგნოზი 2 პროცენტამდე შეამცირეს.

გრაფიკი 8: მშპ-ის რეალური ზრდის პროგნოზი ქვეყნების მიხედვით, %

წყარო: EBRD

გრაფიკი 9: ეკონომიკური ზრდა 2015 წელს, %

წყარო: საქსტატი

ეროვნული ბანკის შეფასებით, მშპ-ის რეალური ზრდის შემცირებაზე გავლენას ძირითადად საქონლისა და მომსახურების ექპორტის კლება და ერთობლივი მოთხოვნის შესუსტება ახდენს. ეს უკანასკნელი გამოწვეულია ფულადი გზავნილების კლებითა და უცხოური ვალუტით გაცემულ სესხებზე მომსახურების ტვირთის ზრდით. თუმცა, პირველ კვარტალში ეკონომიკური ზრდის ტემპი მოსალოდნელზე უკეთესი იყო, რაც კერძო სექტორის აქტივობითაა განპირობებული.

ცხრილი 1: მთლიანი შიდა პროდუქტი

	I კვ. 2014*	I კვ. 2015*	ცვლილება
მშპ საბაზრო ფასებში	6307.2	6 838,4	8.4%
მშპ, მლნ USD	3605.3	3 298,9	-8.5%
მშპ ერთ სულზე, GEL	1404.6	1 833,6	30.5%
მშპ ერთ სულზე, USD	802.9	884,5	10.2%
მშპ-ის რეალური ზრდა	7.2 %	3,2 %	

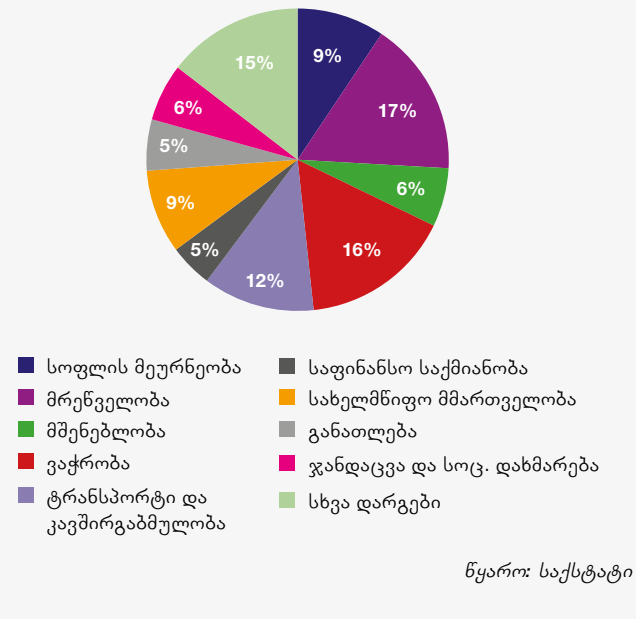
წყარო: საქსტატი

2015 წლის პირველი კვარტლის მშპ-მა მიმდინარე ფასებში შეადგინა 6 838,4 მილიონი ლარი, რაც წინა კვარტალთან შედარებით 8.4%-ით მეტია, თუმცა ამავე პერიოდის რეალური ზრდა მხოლოდ 3.2 პროცენტია². ვალუტის კურსის გაუფასურების გამო 8.5%-ით

2 რეალური ზრდა საბაზრო ფასებში - არის ინფლაციით კორექტირებული მთლიანი პროდუქტის ზრდა. ეს არის მთავარი მაჩვენებელი, რომელიც ასახავს, რეალურად როგორ იზრდება ეკონომიკის გამოშვება.

შემცირდა დოლარში გამოხატული მშპ. ამავდროულად მოსახლეობის საყოველთაო აღწერის შემდეგ მოსახლეობის რაოდენობა შემცირდა 4490.5 ათასიდან 3729.5 ათასამდე. შედეგად 10.2 პროცენტით გაიზარდა მშპ ერთ სულ მოსახლეზე აშშ დოლარში.

გრაფიკი 10: მშპ-ის დარგობრივი სტრუქტურა, 1კვ 2015

ვალუტის კურსის გაუფასურებას ამ დრომდე არ უმომხმეღია ფასების დონეზე

2015 წლის პირველი კვარტლის ინფლაციამ, სებ-ის მონაცემებით 1.74%, ხოლო პირველ ხუთ თვეში 2.24% შეადგინა, რაც მიზნობრივ მაჩვენებელზე დაბალია. თუმცა, წლის ბოლომდე მოსალოდნელია, ინფლაციამ მიზნობრივ მაჩვენებელს მიაღწიოს, რაც 2015-2016 წლებისთვის 5 პროცენტს შეადგენს, ხოლო 2017 წლიდან 4 პროცენტს უტოლდება. „ნომინალური გაცვლითი კურსის გავლენას ინფლაციაზე სუსტი ერთობლივი მოთხოვნა ზღუდავს, ასევე, დაბალ ინფლაციას უწყობს ხელს საერთაშორისო ბაზრებზე ნავთობისა და სურსათის ფასების გაიფხვრა, (სებ, ინფლაციის მიმოხილვა, მაისი 2015). ინფლაციის მოსალოდნელზე მეტი ზრდა შეიძლება გამოიწვიოს იმპორტირებულ საქონელზე ფასების მატებამ, რასაც დღეს ძირითადი სავაჭრო პარტნიორების ვალუტების გაუფასურება და სურსათისა და ნავთობის დაბალი ფასები აფერხებს.

2015 წლის მაისში წლიურმა ინფლაციამ 3.5% შეადგინა, ხოლო ფასების ცვლილება წინა თვესთან შედარებით მხოლოდ 0.6% იყო. აღნიშნულ ზრდაში, წინა თვესთან შედარებით, ყველაზე დიდი წვლილი ტრანსპორტზე ფასების მატებას აქვს (3%), ხოლო სურსათზე და უალკოჰოლო სასმელებზე ფასების კლება (0.6%) ზღუდავს ინფლაციის ტემპს.

ცხრილი 2: ფასების დონის ცვლილება, %

	წინა თვესთან	წლიური
სურსათი და უალკოჰოლო სასმელები	▼ -0.6	▲ +3.9
ალკოჰოლური სასმელები, თამბაქო	▲ +0.9	▲ +11.9
ტანსაცმელი და ფეხსაცმელი	▲ +0.9	▼ -5
საცხოვრებელი, წყალი, ელ. ენერჯია, აირი	▲ -0.3	▲ +1.5
ავეჯი, საოჯახო ნივთები, სახლის მოვლა	▲ +1.4	▲ +7.1
ჯანმრთელობის დაცვა	▲ +1.3	▲ +6.6
ტრანსპორტი	▲ +3	▼ -3.2
კავშირგაბმულობა	▲ +0.3	▲ +1.1
დასვენება, გართობა და კულტურა	▲ +0.9	▲ +3.9
განათლება	▲ +0.3	▲ +3.3
სასტუმროები, კაფეები და რესტორნები	▲ +1	▲ +3.6
სხვადასხვა საქონელი და მომსახურება	▲ +1.8	▲ +6.2
ინფლაციის დონე, სულ	▲ +0.6	▲ +3.5

წყარო: საქსტატი

2015 წლის მაისთან შედარებით ფასები 11.9 პროცენტით არის გაზრდილი ალკოჰოლურ სასმელებსა და თამბაქოზე, ამასთან, გაძვირებულია ჯანმრთელობის დაცვა (6.6%) ავეჯსა და საოჯახო ნივთებთან (7.1%) ერთად.

ბიზნესსექტორის აქტიურობა გაზრდილია

ბიზნესსექტორის პროდუქციის გამოშვება 2015 წლის პირველ კვარტალში 11.9%-ით არის გაზრდილი. ყველაზე დიდი პროცენტული ნაზრდი მეთევზეობის სექტორს აქვს (105%), ხოლო ლარებში ყველაზე მეტად მშენებლობის პროდუქციის გამოშვება გაიზარდა (204.3 მლნ ლარი).

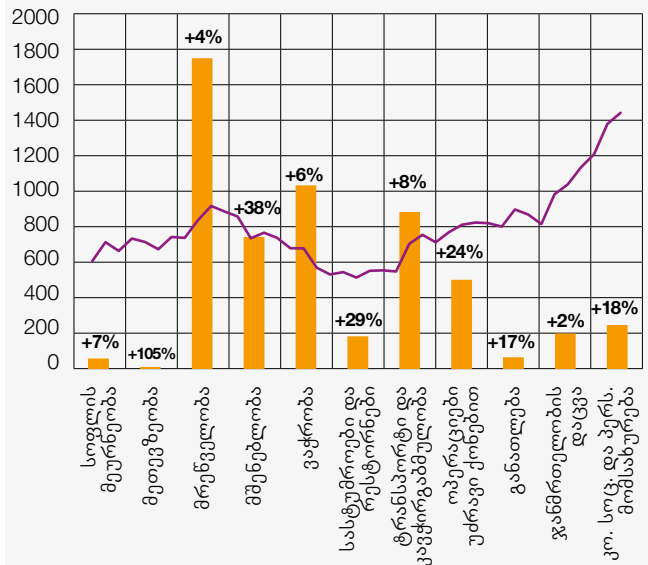
მწარმოებელთა ფასების ინდექსი³ 2015 წლის აპრილში წინა თვესთან შედარებით 2.3 პროცენტით არის მომატებული, ხოლო წინა წლის შესაბამის პერიოდთან შედარებით 8.7%-ით. მათ შორის, ყველაზე დიდი ნაზრდი აქვს ქიმიურ წარმოებას (22.8%).

საწარმოთა ბრუნვა 10.3 პროცენტით არის გაზრდილი 2014 წლის I კვარტალთან შედარებით. პროცენტულად, ყველაზე დიდი ნაზრდი საშუალო ბიზნესს აქვს (27.3%), ხოლო ფულად გამოხატულებაში მსხვილ ბიზნესს (741.6 მლნ. ლარი).

თბილისში არსებულ საწარმოთა ბრუნვა მთლიანი ბრუნვის 72.5% პროცენტს შეადგენს და 2.6-ჯერ აჭარბებს ყველა რეგიონის ჯამურ მაჩვენებელს.

2014 წლის პირველ კვარტალთან შედარებით პროდუქციის გამოშვების კლება კახეთის (12.0%), რა-

გრაფიკი 11: ბიზნეს სექტორის გამოშვება, მლნ ლარი

— მწარმოებელთა ფასების ინდექსი

წყარო: საქსტატ⁴

ჭა-ლენჩუმის და ქვემო სვანეთის (23.5%) და სამცხე-ჯავახეთის (1%) რეგიონებში. ხოლო გამოშვების ყველაზე დიდი ნაზრდია მცხეთა-მთიანეთის რეგიონში (36.4%).

ბიბლიოგრაფია

- საქსტატი. ეკონომიკური ზრდის წინასწარი შეფასება, აპრილი 2015. თბილისი: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, 2015.
- საქსტატი. პირდაპირი უცხოური ინვესტიციები, I კვარტალი. თბილისი: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, 2015.
- საქსტატი. საქართველოს მთლიანი შიდა პროდუქტი, I კვარტალი. თბილისი: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, 2015.
- საქსტატი. საქართველოს საგარეო ვაჭრობა, იანვარი-მაისი. თბილისი: სტატისტიკის ეროვნული სამსახური, 2015.
- სებ. აპრილის თვის მიმოხილვა. თბილისი: საქართველოს ეროვნული ბანკი, 2015.
- სებ. ინფლაციის მიმოხილვა, მაისი. თბილისი: საქართველოს ეროვნული ბანკი, 2015.
- EBRD. Regional Economic Prospects in EBRD Countries of Operations: May 2015. Tbilisi, 2015.
- IMF. Regional Economic Outlook, May 2015. International Monetary Fund, 2015.

3 სამრეწველო პროდუქციის მწარმოებელთა ფასების ინდექსი წარმოადგენს მწარმოებელთა მიერ წარმოებული საქონლის ფასების საშუალო დონის მაჩვენებელს საბაზო პერიოდთან შედარებით.

წინამდებარე გამოცემა მხოლოდ საინფორმაციო ხასიათისაა და არ ემსახურება საკონსულტაციო მიზნებს. საქართველოს ბიზნეს ასოციაცია არ არის პასუხისმგებელი გამოცემაში მითითებული წყაროების მონაცემების სიზუსტეზე.

ეკონომისტი რეზო ბერაძე | პროექტის ხელმძღვანელი: ირინა კვახაძე

საქართველოს ბიზნეს ასოციაცია

მისამართი: გ. ლეონიძის ქ. №2 | ტელეფონი: 995 32 2202215 | ელ.ფოსტა: info@bag.ge

www.facebook.com/BusinessAssociationofGeorgia

www.bag.ge